

Museumsbygningen B-3, tidl. bestyrerbolig i Qasigiannuguit. Kommune Qeqertalik

Følgebrev: Høring om fredning af museumsbygningen, B-3, i Qasigiannuguit.

Kulturarvsrådet har i 2018 udtalt sig positivt om fredning af den tidligere bestyrerbolig, også kaldet Poul Egedes Hus, i Qasigiannuguit. Efterfølgende har Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu (NKA) i 2019 og '20 gennemført en fredningsværdiundersøgelse.

Indstilling

Kulturarvsrådet og NKA finder, at B-3 har de arkitekturhistoriske, herunder miljømæssige, og kulturhistoriske værdier, der begrundet en fredning.

Formål

Fredning af B-3 vil sikre fortællingen om byens tilblivelse og tidlige udvikling. Den store smukke bygning i sig selv er et arkitektonisk markant træk i bybilledet, med sin fremtrædende placering højt over den gamle havn.

Sammen med B-4, der er fredet, vil B-3 udgøre en helhed af museumsbygninger, der i sig selv formidler vigtige udviklingstræk i denne periodes byggeskik og metoder.

Arkitekturhistorie

Som huset i dag står, med sine store spåndækkede tagflader og det tydeligt tilhuggede tømmer, er det vidnesbyrd om datidens arkitektur, håndværk, byggeteknik og materialer. En sjov detalje ved bygningen er desuden, at stokkene blev vendt forkert, da huset blev samlet i 1763.

B-3 er et flot eksempel på et bjælkehus af dansk type, i modsætning til den norske type, der er den anden typiske hustype af den slags i Grønland. Den danske type er bl.a. karakteriseret ved, at tømmeret er skåret igennem til halv dimension i hjørnesamlingerne. Dette har vist sig over tid at svække enderne betydeligt, i forhold til den typiske norske stil, hvor tømmeret kun skæres kvart igennem. Det interessante ved B-3 er, at B-4, lige ved siden af, er bygget i norsk stil. Den besøgende på museet kan dermed få et unikt indblik i den grønlandske koloniale bygningshistorie.

Miljømæssig værdi

De miljømæssige kvaliteter knytter sig til bygningens placering. Både med sin historiske placering som midtpunkt for husene i handelsstationen, og central del af den tidlige historiske bykerne.

Kulturhistorisk værdi

Bestyrerboligen fortæller dels historien om grundlæggelsen af handelsstedet, og dels er den også med til at placere Qasigiannuguit i forhold til den grønlandske og koloniale historiske og kulturelle handels- og administrationsudvikling.

Af national og regional betydning stammer huset fra den tidligste fase af indlemmelsen af Nordvestgrønland i den koloniale handel. Oprettelsen af handelsstationer og en tættere kontakt mellem lokalbefolkningen, kolonimagten og administration.

Arkitektonisk værdi

Det høje iøjefaldende tag og den brede dybe konstruktion, med kraftigt tømmer, skaber et af de smukkeste og karakteristiske stokværkshuse/bjælkehuse i Grønland, fra denne periode.

Placeringsmæssigt ligger bygningen stadig på en fremtrædende plads i området, og er i dag stadig klart synlig ved indsejlingen til byen. Husets flotte placering understreges af haven med et hvide stakit, pladsen foran bygningen og den hvidmalede støttemur i natursten, mod havnen.

De røde facade med den patinerede overflade af gamle malinglag, de grønne skodder og porte, samt hvidmalede tagdetaljer, udgør en væsentlig del af bygningens bevaringsværdier.

Indenfor ses stadig det frie bjælkelag i lofterne i stueetagen. Resten af interiøret er primært fra perioden 1956-80, og bærer stærkt præg af KGH-periodens anvendelse af huset, som kontorer og administration.

De arkitektoniske værdier knytter sig primært til bygningens ydre.

Bærende fredningsværdier

Ydre:

I det ydre har bygningen desværre mistet de originale døre og vinduer - formentlig under ombygningen i 1956.

De bærende fredningsværdier knytter sig til den markante tagflade og de massive facader.

Med de brede høje gavle, de lave vægge og tilbygningen/bislaget, der skyder sig frem på pladsen foran huset, har B-3 et imponerende arkitektonisk udtryk, uanset om man ankommer fra vandet eller landsiden.

I tilbygningens/bislagets nordside sidder et mindre vindue, der er det eneste tilsyneladende originale. Det stammer rimeligvis fra slut 1700-tallet.

Altanen i den sydlige gavl mod fjorden og det lille klokkeudhæng i nordgavlen, er senere tilføjelser, og stammer fra midt 1800-tallet. De bidrager fint til udtrykket, og bør også henregnes til bygningens bærende fredningsværdier.

Indre:

Bygningens indre er kraftigt ombygget i flere omgange, og desværre er stort set alle originale træk i den forbindelse forsvundet.

De frie bjælkelag i loftet i stueetagen, med spor fra tilhugning med økse, er originale.

I erkendelse af de omfattende ændringer foretaget i 50'erne, hvor gulve, lofter, skillevægge, trapper, vinduer, døre, håndtag og indvendig beklædning blev skiftet, er det ikke muligt at føre huset tilbage til sit originale udtryk. Til gengæld er ændringerne fra denne periode så omfattende og tidssvarende, at de i dag er en del af bygningens udtryk. På den måde virker et rimeligt at medregne dette stilmæssige udtryk i B-3's bærende bevaringsværdier.

Anbefalinger

-Det anbefales at fastholde bygningen i sit nuværende udtryk, og i størst muligt omfang også sin rumlige disponering og interiør.

-Der bør igangsættes en grundig istandsættelse af B-3, hvor bygningen nænsomt bringes tilbage til sit smukke solide udtryk, og igen kan ligge som den gamle havns naturlige og flotte blikfang.

-Navnlig tagdækningen og dækbrædder er nedslidt og hullet, og bør snarest muligt udskiftes. Taget bør holdes i sit nuværende udtryk, med det flotte klassiske spån-tag. I samspil med B-4 kan bygningen være med til at formidle udviklingerne i den grønlandske bygningskultur indenfor periodens træhuse. B-4 står i dag med et flot tag i klinklagte brædder, og på den måde vil besøgende ved museet kunne se flere typer af typiske historiske tagdækninger.

-Facadernes tømmerstokke bør gennemgås og reparereres hvor skader findes. Særligt hjørnerne er hårdt medtagne, og dele af disse skal snarest muligt udskiftes eller reparereres.

Konsekvenser

Indtil fredningsspørgsmålet er afgjort, må der ikke foretages bygningsarbejder og lignende, som rækker ud over almindelig vedligeholdelse, medmindre at man har fået tilladelse fra Grønlands National Museum & Arkiv.

Indtil spørgsmålet om fredningsværdighed er afgjort, må der ikke foretages nedrivning, ombygning eller på anden måde ændring af bygningernes og stenkajanlæggets ydre, medmindre De har fået tilladelse fra Grønlands National Museum & Arkiv.

Dette følger af § 19, stk. 3 i lov om fredning og anden kulturarvsbeskyttelse af kulturminde.

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu/ Grønlands National Museum & Arkiv

12.09.2021